

चौदण्डीगढी नगरपालिकाको वन तथा प्राकृतिक स्रोत ऐन, २०७८

प्रस्तावना : स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँच्न पाउने नागरिकको मौलिक अधिकारको संरक्षण गर्न, प्राकृतिक स्रोतको दीगो व्यवस्थापन एवं समुचित उपयोग गर्दै वातावरण र विकासबीच सन्तुलन कायम गर्न वन तथा प्राकृतिक स्रोत र जैविक विविधताको संरक्षण गर्न वाञ्छनीय भएकाले नेपालको संविधानको धारा ५१ को उपधारा (छ) र धारा २२१ बमोजिम अनुसूची-८ र अनुसूची-९ मा उल्लेखित वन तथा प्राकृतिक स्रोत र जैविक विविधता सम्बन्धी स्थानीय तहको अधिकार प्रयोग गरी प्रचलित वन सम्बन्धी कानूनमा भएको व्यवस्था तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा ४ (ड) मा उल्लेखित विषयहरू कार्यान्वयनका लागि कानूनी व्यवस्था गर्न, प्रशासकिय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन, २०७५ बो अधिकार प्रयोग गरी चौदण्डीगढी नगरपालिकाको नगरसभाले वन तथा जैविक विविधता संरक्षण ऐन, २०७८ बनाएको छ।

परिच्छेद- १

प्रारम्भिक

१) **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** १) यस ऐनको नाम चौदण्डीगढी नगरपालिकाको "वन तथा जैविक विविधता संरक्षण ऐन, २०७८" रहेको छ।

२) यो ऐन चौदण्डीगढी नगरपालिकाको स्थानीय राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरेको मिति देखि प्रारम्भ हुनेछ।

२) **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा:

क) "आखेटोपहार" भन्नाले वन्यजन्तुको जीवित वा मृत शरीर वा पहिचान गर्न सकिने अवस्थामा रहेको तिनीहरूको शरीरकअङ्ग सम्झनुपर्छ र सो शब्दले वन्यजन्तुको शरीरको कुनै पदार्थ वा त्यस्तो पदार्थको सम्मिश्रणबाट तयार भएको कुनै बस्तु समेत जनाउँछ।

ख) "उपभोक्ता समूह" प्रचलित कानून बमोजिम वनको संरक्षण, सवर्द्धन, व्यवस्थापन तथा सदुपयोग गर्न गठित उपभोक्ता समूह सम्झनु पर्छ।

ग) "कार्यपालिका" भन्नाले चौदण्डीगढी नगरपालिकाको कार्यपालिकालाई सम्झनु पर्छ।

घ) "खुल्ला क्षेत्र" भन्नाले मानिसहरू जमघट हुन सक्ने, विभिन्न कार्यक्रम र पर्व मनाउन सक्ने, सार्वजनिक हित तथा विपद् व्यवस्थापनमा समेत सहयोग पुग्ने गरी सुरक्षित गरिएको खुल्लास्थल सम्झनु पर्छ।

ङ) "जैविक विविधता" भन्नाले पारिस्थितिकीय प्रणाली (इको सिस्टम) को विविधता, प्रजातिय विविधता (स्पेसिज डाइभर्सिटी) तथा वंशाणुगत विविधता (जेनेटिक डाइभर्सिटी) सम्झनु पर्छ।

च) "प्राकृतिक स्रोत संरक्षण परिषद" भन्नाले दफा २५ को उपदफा २ बमोजिम गठित परिषद सम्झनु पर्दछ।

छ) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ।

(ज) "डिभिजन वन कार्यालय" भन्नाले डिभिजन वन कार्यालय गाईघाट, उदयपुर सम्झनु पर्छ।

(झ) "नगरपालिका " भन्नाले चौदण्डीगढी नगरपालिका सम्झनु पर्छ।

(ञ) "वन पैदावार आपूर्ति समिति" भन्नाले चौदण्डीगढी नगरपालिकाको क्षेत्रका सर्वसाधारणको घरकाज विकास निर्माण वा औजार प्रयोजनको लागि नगरपालिकाको क्षेत्राधिकारभित्रको वनक्षेत्रबाट उत्पादन भएको वा अन्यत्रबाट उपलब्ध हुने वन पैदावार बिक्रि तथा आपूर्तीका लागि दफा (१३) को उपदफा (५) बमोजिम चौदण्डीगढी नगरपालिकामा गठित समितिलाई सम्झनु पर्छ।

(ट) "न्यायिक समिति" भन्नाले संविधानको धारा २१७ बमोजिम चौदण्डीगढी नगरपालिकामा गठित न्यायिक समिति सम्झनु पर्छ।

(ठ) "निजी वन" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम कुनै व्यक्तिको हक पुग्ने निजी जग्गामा लगाई हुर्काएको वा संरक्षण गरि चौदण्डीगढी नगरपालिकामा दर्ता भएको वन सम्झनु पर्छ।

(ड) "फोहरमैला" भन्नाले घरेलु, औद्योगिक, रासायनिक, स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला वा हानिकारक फोहरमैला सम्झनु पर्छ र सो शब्दले तत्काल प्रयोग हुन नसक्ने अबस्थामा रहेको, फालिएको वा सडेगलेको वातावरणमा हास आउने गरी निष्काशन गरिएको तरल, ठोस, ग्यास, लेदो, धूवाँ, धूलो, विद्युतीय तथा सूचना प्रविधिका लागि प्रयोग भएका लगायतका पदार्थ वा त्यस्तै प्रकारका अन्य वस्तुहरु वा अनाधिकृत रुपमा सार्वजनिक स्थलमा टाँसिएको पोष्टर, पम्प्लेट तथा कार्यपालिकाले समय समयमा सूचना प्रकाशन गरी फोहरमैला भनि तोकिएको अन्य वस्तु समेतलाई सम्झनु पर्छ।

(ढ) "वडा" भन्नाले चौदण्डीगढी नगरपालिकाको वडा सम्झनु पर्छ।

(ण) "वन" भन्नाले पूर्ण वा आंशिक रुपमा रुख वा बुट्टयानले ढाकिएको क्षेत्र सम्झनु पर्छ।

(त) "वन पैदावार" भन्नाले वनमा रहेका वा पाईएका वा वनबाट ल्याईएका देहायका पैदावार सम्झनु पर्छ:-

- काठ, दाउरा, गोल, खैरकच, खोटो, काठको तेल, बोक्रा, घाँस, लाहा, पिपला-पिपली,

-रुख, विरुवा, पात, डाँठ, फल, बीज, फूल, भुवा, जरा, गानो, बोक्रा, मरजीन, लोहवान, जङ्गली जडीबुटी एवं गैरकाष्ठ वन पैदावार, जङ्गली मह, वनस्पति तथा तिनको विभिन्न भाग वा सूक्ष्म अङ्ग,

थ) "खनिजजन्य पदार्थ" भन्नाले चट्टान, माटो, चुन, ढुङ्गा, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा वा अन्य खनिजजन्य पदार्थ सम्झनु पर्छ।

द) "जीव जन्तु" भन्नालेवन्यजन्तु, पशुपंक्षी वा वन्यजन्तुको ओखेटोपहार समेत लाई सम्झनु पर्छ।

ध) "वातावरण" भन्नाले प्राकृतिक, सांस्कृतिक र सामाजिक प्रणालीहरु, आर्थिक तथा मानवीय क्रियाकलापहरु र यीनको अवयवहरु तथा ती अवयवहरुको बिचको अन्तरक्रिया तथा अन्तर सम्बन्ध सम्झनु पर्छ।

- न) "वातावरणीय अध्ययन" भन्नाले कुनै प्रस्तावको कार्यान्वयन गर्दा त्यसबाट वातावरणमा पर्ने प्रतिकूल प्रभाव निराकरण वा न्यूनिकरण गर्नको लागि अवलम्बन गरिने उपायका सम्बन्धमा गरिने संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन वा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण सम्झनु पर्छ।
- प) "शहरी वन" भन्नाले चौदण्डीगढी नगरपालिकाको शहरी क्षेत्रमा रोपिएका वा हुर्काइएका रुख वा पूर्ण वा आंशिक रूपमा रुख वा बुढायानले ढकिएको क्षेत्र सम्झनु पर्छ।
- फ) "सब डिभिजन वन कार्यालय" भन्नाले डिभिजन वन कार्यालय गाईघाट, उदयपुर अन्तर्गतको सब डिभिजन वन कार्यालय सम्झनु पर्छ।
- ब) "सम्पदा" भन्नाले चौदण्डीगढी नगरपालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका प्राकृतिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक, पुरातात्विक, वैज्ञानिक, आध्यात्मिक, सौन्दर्यपरक वा सामाजिक दृष्टिबाट महत्वपूर्ण मानिने कुनै पनि वस्तु, भौतिक संरचना स्थान, वनस्पति तथा जीव जन्तु सम्झनु पर्छ।
- भ) "सामुदायिक वन" भन्नाले प्रचलित कानून अनुसार चौदण्डीगढी नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका स्थानीय समुदायलाई पायक पर्ने राष्ट्रिय वनको संरक्षण, संवर्धन, व्यवस्थापन र सदुपयोग गर्न स्थानीय समूह गठन र दर्ता भई समूहलाई हस्तान्तरण गरिएको राष्ट्रिय वन सम्झनु पर्छ।
- म) "सिमसार" भन्नाले भूमिगत जलस्रोत वा वर्षातका कारण पानीको परिमाण रहने वा प्राकृतिक वा मानव निर्मित, स्थायी वा स्थायी जमेका वा वगेका, स्वच्छ वा नुनिलो पानी भएको धापिलो जमिन (Swamp) दलदले जमिन (Marsh) नदीबाट प्रभावित जमिन (Riverine Floodplain), ताल (Lake) पोखरी (Pond) जलभण्डार क्षेत्र (Water Storage Areas) र यहि प्रकृतिका कृषि जमिन (Agriculture Land) समेतलाई सम्झनु पर्छ।
- (य) "संरक्षण" भन्नाले वातावरण, जैविक विविधता तथा सम्पदाको सुरक्षा, स्याहार, सम्भार, सम्बर्द्धन, व्यवस्थापन तथा सदुपयोग सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद - २

वन तथा हरित क्षेत्रको संरक्षण तथा व्यवस्थापन

- (३) वन, वन पैदावार, वन्यजन्तु तथा हरित क्षेत्रको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने: (१) आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रको वन, वन पैदावार, वन्यजन्तु तथा हरित क्षेत्रको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने प्रमुख जिम्मेवारी नगरपालिकाको हुनेछ।
- (२) वन, वन पैदावार, वन्यजन्तु तथा हरित क्षेत्रको संरक्षण र प्रवर्द्धनमा सहयोग गर्नु नागरिकको कर्तव्य हुनेछ।
- (३) वन तथा वन पैदावार संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने सम्बन्धमा नगरपालिकाले संघीय र प्रदेश कानूनको प्रतिकूल नहुने गरी देहाय बमोजिम गर्नुपर्नेछ।
- (क) संघ तथा प्रदेशसँग समन्वय गरी स्थानीय समुदायको सहभागितामा आफ्नो सिमाभित्रका समुदायमा आधारित वन, निजी वन, कृषि वन तथा वनमा आधारित उद्योगहरू संचालन तथा व्यवस्थापन गर्ने,

- (ख) सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह लगायत समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन गर्ने समूहको प्राविधिक, व्यवस्थापकीय, संस्थागत क्षमता विकासमा प्राथमिकता दिने,
- (ग) वनसँग सम्बन्धित प्राविधिक सेवालाई प्रभावकारी बनाउनुका अतिरिक्त क्षमता विकासको लागि उत्प्रेरणात्मक अवसरहरू सिर्जना गर्ने,
- (घ) स्थानीय समुदायमा रहेको वनजन्य, जडिबुटी तथा वनस्पति उपयोग सम्बन्धी परम्परागत ज्ञान, सीप र चिकित्सा पद्धतिलाई आधुनिक विज्ञानसँग संयोजन गर्दै उन्नत प्रकारको ज्ञान, सीप र उत्पादनका लागि उपयुक्त वातावरण निर्माण गर्ने,
- (ङ) प्रचलित कानून बमोजिम नगरपालिकाक्षेत्रमा वन्यजन्तु र वनस्पतिको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न संघ, प्रदेशसँगको समन्वयमा प्राणी उद्यान, वन्यजन्तु उद्धार केन्द्र चिडियाखाना तथा वनस्पति उद्यानहरू स्थापना र संचालन गर्ने,
- (च) वन पैदावार संकलनमा दिगोपना र प्रभावकारिताका लागि आधुनिक प्रविधिहरूको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्ने,
- (छ) दिगो वन व्यवस्थापनको मापदण्ड अनुरूप सबै वन व्यवस्थापनमा सामाजिक, आर्थिक र वातावरणीय दृष्टिले दीगोपना सुनिश्चित गर्ने,
- (ज) संघ तथा प्रदेशको समन्वयमा संरक्षित क्षेत्र, सिमसार क्षेत्र तथा वन व्यवस्थापन पद्धतिहरूबाट पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न योगदान पुऱ्याउने,
- (झ) वन, वनस्पति, वन्यजन्तु तथा जैविक विविधता र जलाधार क्षेत्रको संरक्षण, पुनःस्थापना र दिगो उपयोग गर्न आवश्यक योजना र कार्यक्रम संचालन गर्ने,
- (ञ) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका जलचरको संरक्षण गर्ने,
- (ट) संघ तथा प्रदेशसँग समन्वय र सहकार्य गरी गरिवीको रेखामुनि रहेका जनताको गरिवी न्यूनिकरण गर्न वनको संरक्षण र विकास हुने गरी आय आर्जन तथा पर्यटनका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने,
- (ठ) सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले वन पैदावार बिक्री तथा उपयोग गर्न बनाएको वार्षिक कार्ययोजना सम्बन्धित बडाको सिफारिसमा स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गराउने
- (ड) नगरपालिका क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक तथा ऐलानी जग्गामा रहेको काठ दाउरा, जराजुरी, दहत्तर बहत्तर आदिको बिक्री गर्ने,
- (ढ) सामुदायिक भू-संरक्षण र सो मा आधारित आय आर्जनका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने,
- (ण) संघ तथा प्रदेशको मापदण्डको अधीनमा रही नगरपालिका क्षेत्रभित्रको जडिबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावर सम्बन्धि सर्वेक्षण, उत्पादन, संकलन प्रवर्द्धन, प्रशोधन र बजार व्यवस्थापन गर्ने,

(त) नगरपालिकाको क्षेत्राधिकारभित्रको सार्वजनिक, नदी उकास तथा शहरी वनक्षेत्रमा नगरपालिकाले आवश्यकता अनुसार वाल उद्यान, विभिन्न किसिमका पार्क जस्ता पर्यापर्यटनका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने,

(४) निजी वन दर्ता तथा व्यवस्थापन: (१) निजी वन दर्ता गर्न चाहने कुनै व्यक्ति वा संस्थाले नगरपालिकामा निजी वन दर्ताको लागि अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचमा निवेदन दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पेश हुन आएको निवेदन उपर जाँचबुझ हुंदा निजी वन ठहर हुन आएमा नगरपालिकाले निजी वन दर्ता गरी अनुसूची- २ बमोजिमको ढाँचमा प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ । नगरपालिकाले यस ऐन बन्नुपूर्व डिभिजन वन कार्यालय गाईघाट, उदयपुरमा दर्ता भएका निजी वनको विवरण लिई पुन दर्ता गरी निजी वन धनीलाई प्रमाणपत्र दिनेछ र नगरपालिकामा दर्ता भएको निजी वनको विवरण उक्त डिभिजन वन कार्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(३) कसैले निजी वन वा निजी आवादीबाट उत्पादित वन पैदावार व्यवसायिक प्रयोजनका लागि नगरपालिका क्षेत्रभित्र संकलन र ओसारपसार गर्नुपरेमा नगरपालिकाबाट अनुसूची - ३ बमोजिमको ढाँचमा स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

(४) निजी वन धनीले निजी वनको विकास, संरक्षण, व्यवस्थापन गर्न, वन पैदावारको उपयोग गर्न वा मूल्य निर्धारण गरी बिक्री वितरण गर्न सक्नेछ।

(५) निजी वन धनीको अनुरोधमा उपदफा (४) बमोजिमको कामका लागि नगरपालिकाले आवश्यक प्राविधिक तथा अन्य सहयोग उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्नेछ।

(६) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि व्यावसायिक प्रयोजनको लागि एक स्थानीय तहबाट अर्को स्थानीय तहमा वन पैदावारको संकलन तथा ओसारपसार गर्नु परेमा सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालयबाट स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

(७) उपदफा (३) र (६) अनुसार निजी वनबाट कटान गरी निकासी भएका जात अनुसारका रुखहरूको लगत विवरण सम्बन्धित निजी वनबाट कट्टा गरेको अभिलेख राखी नगरपालिका र डिभिजन वन कार्यालयमा एक आपसमा जानकारी आदानप्रदान गर्नुपर्नेछ ।

(८) कसैले निजी वन वा निजी आवादीबाट उत्पादित वन पैदावार घरायसी प्रयोजनको लागि उदयपुर जिल्लाभित्र ओसारपसार गर्नु परेमा नगरपालिकाबाट अनुसूची- ४ बमोजिमको ढाँचामा स्वीकृति लिनु पर्नेछ। तर कसैले त्यस्तो वन पैदावार घरायसी प्रयोजनको लागि उदयपुर जिल्ला भन्दा बाहिर ओसारपसार गर्नुपर्ने भएमा डिभिजनल वन कार्यालयबाट संकलन तथा ओसारपसारको स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

(९) निजी वनको धनीलाई चौदण्डीगढी नगरपालिकाले तोकिए बमोजिमको सुविधा उपलब्ध गराउन सक्नेछ।

(१०) कुनै व्यक्ति, संस्था, समूह वा समुदायले आफ्नो निजी जग्गामा तोकिए बमोजिम नगरपालिकासंग सम्झौता र समन्वय गरी कृषि वन, जडिबुटी खेति (जस्तै: लेमनग्रास, चन्दन, तेजपात, लाहा लगायतका खेती), प्रचलित कानून बमोजिम वन्यजन्तु पालन तथा चिडियाखाना सञ्चालन आदि कार्य समेत गर्न सक्नेछ। यसका लागि नगरपालिकाले आवश्यक प्राविधिक र आर्थिक सहयोगको व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(५) **सार्वजनिक जग्गामा वन विकास सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) नगरपालिकाको क्षेत्राधिकारभित्रको सार्वजनिक जग्गामा नगरपालिका आफैले वा सार्वजनिक, निजी वा साझेदारीमा वनको विकास, गैहकाष्ठ वन पैदावार तथा जडिबुटी खेती गर्न सक्नेछ। यस्तो कार्यको लागि नगरपालिकालाई आवश्यक प्राविधिक सहयोग डिभिजन वन कार्यालयबाट लिन सकिनेछ।

(२) कसैले उपदफा (१) बमोजिमको कार्य गर्न चाहेमा नगरपालिकाकोले वन तथा जडिबुटी खेतीको विकास, विस्तार, उत्पादन, प्रशोधन एवं बजार प्रवर्द्धनको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ।

(३) कुनै कम्पनी वा समुदायले वन तथा जडिबुटी खेतीको विकास विस्तार उत्पादन प्रशोधन एवं बजार प्रवर्द्धन गर्न चाहेमा तोकिए बमोजिम नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक तथा नदी उकास क्षेत्रको कुनै भाग उपलब्ध गराउन सक्नेछ। यसरी उपलब्ध गराउंदा जडिबुटीसँग मिल्ने जातको रुख रोप्ने, हुर्काउने र बढाउने गरी शर्त तोकी सम्झौता गर्नुपर्ने छ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको जग्गामा रहेका काठ दाउरा, जराजुरी,दहत्तर बहत्तर लगायतका वन पैदावारको नगरपालिकाले उपयोग तथा बिक्री वितरण गर्न सक्नेछ।

(५) नगरपालिकाले सडक, नहर र बाटो किनारमा लगाइएको तथा बाटोमा छहारी पर्ने रुखहरू र चौतारा, कुलाको मुहान, धार्मिक स्थल आदि ठाउँमा लगाईएका रुखहरूको संरक्षण गर्न तथा त्यसरी लगाईएका रुखहरू मरेमा, ढलेमा वा जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेको पाईएमा त्यस्ता रुखहरू तोकिए बमोजिमको कार्यविधि पुरा गरी हटाउन तथा बिक्री वितरण गर्ने सक्नेछ।

(६) उपदफा (४) र (५) बमोजिमको वन पैदावारहरूको बिक्री वितरण गर्ने कार्य तोकिए बमोजिम हुनेछ र त्यस्तो वन पैदावार बिक्री बाट प्राप्त रकम नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ।

(६) **सहरी वनको विकास र व्यवस्थापन:** (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रको सहरी क्षेत्र तथा वस्तीमा रहेका सार्वजनिक सडक तथा पार्क जस्ता स्थानमा आफैले वा कुनै संघसंस्था वा निजी क्षेत्रसँगको साझेदारीमा सहरी वनको विकास तथा व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम स्थापना हुने सहरी वनको विकासको लागि आवश्यक पर्ने प्राविधिक सहयोग डिभिजन वन कार्यालयबाट लिन सक्नेछ।

(३) नगरपालिकाले सहरी वनबाट प्राप्त हुने वन पैदावार तोकिए बमोजिम उपयोग तथा बिक्री वितरण गर्न सक्नेछ । यसरी बिक्री बाट प्राप्त हुने रकम नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(७) **जोखिमयुक्त रुख हटाउने सम्बन्धि व्यवस्था:** (१) कसैले नगरपालिकाको क्षेत्राधिकारभित्र पर्ने वस्ती, शहरी क्षेत्र, सार्वजनिक क्षेत्रका जोखिमयुक्त रुखहरू रहेको भनि हटाउनको लागि सम्बन्धित वडा कार्यालय र वन प्राविधिकको सिफारिस सहित नगरपालिकामा अनुसूची— ५ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन उपर सम्बन्धित वडा कार्यालय र वन प्राविधिकबाट त्यस्ता रुखहरूको स्थलगत छानविन गरी ती रुखहरू नहटाउंदा मानवीय र भौतिक संरचनामा क्षति हुने तथा त्यस्ता रुखहरू हटाउन उपयुक्त र आवश्यक देखिएको भनी लगत मुल्याङ्कन सहित सिफारिस भै आएमा नगरपालिकाले ती रुखहरू हटाई आमदानी बाँधी तोकिए बमोजिम बिक्री वितरण गर्न सक्नेछ ।

(३) जोखिमयुक्त रुखहरू हटाउन निर्देशन दिनुपूर्व उक्त रुखहरूको अनगुमन नगरपालिकाले गर्नुपर्नेछ ।

(४) जोखिमयुक्त रुख हटाउन माग गर्ने निवेदकले हटाईएका त्यस्ता रुखबाट उत्पादन हुने काठ लिन चाहेमा उत्पादित काठ मध्येको कम्तिमा दश प्रतिशत काठ नगरपालिकाको वन पैदावार आपूर्ति समितिले आफ्ने दरमा सम्बन्धित निवेदकलाई प्राथमिकता दिई बिक्री वितरण गर्न सक्नेछ ।

(८) **वनक्षेत्रको प्रयोग:** नगरपालिकाले कुनै विकास आयोजना सञ्चालन गर्दा वन क्षेत्रको प्रयोग गर्नु बाहेक अन्य कुनै विकल्प नभएमा र प्रचलित कानून बमोजिमको वातावरणीय अध्ययनबाट त्यस्तो योजना सञ्चालन गर्दा वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल असर नपर्ने देखिएमा सो आयोजना सञ्चालन गर्न त्यस्तो वन क्षेत्रको जग्गा प्राप्त गर्नको लागि आवश्यक प्रस्ताव र कार्यपालिकाको निर्णय सहित संघीय सरकार समक्ष अनुरोध गर्न सक्नेछ ।

(९) **वनक्षेत्र भित्र संरचना निर्माण गर्न नहुने:** पर्यापर्यटन कार्यका लागि स्वीकृत कार्ययोजनामा उल्लेख भए बाहेक र प्रचलित कानून बमोजिम बाहेक राष्ट्रिय वन तथा प्रादेशिक वनको वनक्षेत्र भित्र वन तथा वातावरण मन्त्रालयको स्वीकृती विना कुनै पनि प्रकारको सडक, खेलमैदान, हाटबजार, अनावश्यक टावर, पिलर, कंक्रीटाइजेशन जस्ता संरचना निर्माण गरिने छैन । तर डिभिजन वन कार्यालयबाट स्थानीय उपभोक्ता समूहलाई हस्तान्तरण भएको नगरपालिका क्षेत्रभित्रको सामुदायिक वन क्षेत्रमा समूहको स्वीकृत कार्ययोजनाभित्र रही नगरपालिकाले समूहसगको सहकार्यमा आयआर्जन हुने किसिमका जडिवुटी खेती तथा पर्यापर्यटन प्रवर्धन र पर्यटन अभिवृद्धि हुने खालका कार्यक्रमहरू सम्बन्धित समूहहरूसंग समझौता र समन्वय गरी सञ्चालन गर्न सक्ने छ ।

(१०) **नर्सरी र उद्यान स्थापना तथा व्यवस्थापन:** (१) संघीय तथा प्रादेशिक कानून प्रतिकूल नहुने गरी, प्रचलित मापदण्ड तथा तोकिएको प्रक्रिया पूरा गरेको सुनिश्चित गरी नगरपालिका क्षेत्रभित्र जो कोहीले पनि कार्यपालिकाको अनुमति लिई नर्सरी तथा उद्यान सञ्चालन गर्न सक्नेछन् ।

(२) नगरपालिका क्षेत्रभित्र उपदफा (१) बमोजिम सञ्चालन हुने नर्सरी तथा उद्यानको सञ्चालन गर्न प्रचलित कानून बमोजिम नगरपालिकाले पूर्वाधार मापदण्ड निर्देशिका बनाई लागू गर्नेछ र त्यसरी स्थापना हुने सबै नर्सरी तथा उद्यानहरूको कम्तिमा वर्षको एक पटक तोकिए बमोजिम अनिवार्य अनुगमन निरीक्षण गर्नुपर्नेछ।

११) **खुल्ला क्षेत्र व्यवस्थापन तथा हरियाली प्रवर्द्धन:** (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्राधिकारभित्रको खुल्ला तथा सार्वजनिक क्षेत्रको संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा अभिलेखीकरण गर्नु पर्नेछ।

(२) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्र रहेको खुल्ला तथा सार्वजनिक क्षेत्रमा प्रचलित कानूनको प्रतिकूल नहुने गरी वृक्षारोपण, सम्भार र व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ।

(३) खुल्ला तथा सार्वजनिक क्षेत्रको उपयोग र व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्रचलित कानून वा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१२) **नदी किनार, नहर किनार र सडक किनारमा वृक्षारोपण:** (१) नगरपालिकाको क्षेत्राधिकारभित्रको नदी किनार, नहर किनार र सडक किनारमा कसैले नगरपालिकाको अनुमति लिई वृक्षारोपण गर्न सक्नेछ।

(२) कार्यपालिकाले उपदफा (१) बमोजिमको वृक्षारोपणको लागि मापदण्ड बनाई लागू गर्न सक्नेछ।

१३) **वन पैदावार बिक्री वितरण सम्बन्धि व्यवस्था:** (१) नगरपालिकाको क्षेत्राधिकारभित्रको सार्वजनिक वन, क्षेत्रको वन तथा शहरी वनको व्यवस्थापन गर्दा कार्यपालिकाले स्वीकृत गरेको कार्य योजना अनुसार गर्नु पर्नेछ।

(२) वन पैदावार संकलन गर्दा स्वीकृत कार्य योजना अनुसार प्राप्त हुने वन पैदावारको मात्र संकलन तथा बिक्री वितरण गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि सुखखड खडा, बाढी, पहिरो, हावाहुरी, आगजनी जस्ता प्रकोपका कारण वन पैदावारको क्षति हुन गई वन पैदावार सड्ने वा नासिने अवस्था आईपरेमा त्यस्तो वन पैदावारलाई वन प्राविधिकको सिफारिस तथा सहमति लिई संकलन र बिक्री वितरण गर्न सकिनेछ। यसरी संकलन गरिएको वन पैदावार कार्य योजनाले तोकेको वार्षिक परिमाणको हदले बाधा पुर्याएको मानिने छैन। तर त्यसरी काठ दाउरा संकलन गर्नुपर्ने भएमा आगामी वर्षको वार्षिक स्वीकार्य कटानको परिमाणबाट कट्टा हुने गरी मिलान गर्नु पर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको काठ, दाउरा, जडीबुटी वा गैरकाष्ठ वन पैदावार निकाले पछि सो क्षेत्रमा यथाशीघ्र वृक्षारोपण वा वनको पुनरुत्थानका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

(५) उपदफा (२) र (३) बमोजिम प्राप्त हुने वन पैदावार नगरपालिकाका सर्वसाधारणको हितलाई ध्यानमा दिई बिक्री तथा आपूर्तिको लागि कार्यपालिकाले नगरपालिका स्तरमा देहाय बमोजिमको अध्यक्ष र सदस्य रहेको एक वन पैदावार आपूर्ति समिति गठन गर्न सक्नेछ:

क) नगरपालिकाका प्रशासकिय प्रमुख वा निजले तोकेको कार्यलयको बरिष्ठ अधिकृत--अध्यक्ष

ख) लेखा शाखा प्रमुख-----सदस्य

ग) वातावरण ईकाईका प्रमुख-----सदस्य

घ) डिभिजन वन कार्यालयले तोकेको स.व.अ. १ जना-----सदस्य

- ड) सा.ब.उ.स.बाट नगरपालिकाले मनोनित १ जना महिला-----सदस्य
 च) नगर महासंघका प्रतिनिधी १ सहित २ जना-----सदस्य
 छ) नगरपालिकाले मनोनित गरेको १ जना प्राविधिक-----सदस्य
 झ) वन तथा वातावरण ईकाईका प्रमुख-----सदस्य सचिव
 ६) उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिम मनोनित सदस्को पदावधी दुई वर्षको हुनेछ ।

७) नगरपालिकाको वन पैदावार आपूर्ति समितिले बिक्री गर्ने वन पैदावारको स्रोत निजी अवादीबाट खरिद गरेको तथा सार्वजनिक शहरी क्षेत्रको वन व्यवस्थापनबाट उत्पादन भएको वन पैदावार हुन सक्नेछ ।

८) नगरपालिकाको आपूर्ति समितिले वन पैदावारको सरकारी मोलमा लागत खर्च र प्रशासनिक खर्च तथा ओभरहेड खर्च जोडी कायम गरेको मोलको आधारमा बिक्री मोल कायम गर्नेछ । तर परम्परादेखि चलि आएको धार्मिक कामको लागि वा शीतलहरको समस्यालाई हल गर्न काठ दाउरा माग भएमा नगरपालिकाले निर्धारण गरिदिए बमोजिम आपूर्ति समितिले विना मूल्य बिक्री गर्न सक्नेछ ।

९) नगरपालिकाको आपूर्ति समितिले बिक्री गरेको काठ दाउरा समयमै उठाइ नलगेमा वा बिक्री वितरण गर्न बाँकी रही सडीगली जान सक्ने अवस्था भएमा वा आपूर्ति समितिलाई पर्याप्त भई बढी हुने भएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले सरकारी मोल र लागत खर्च नघटाइ वन पैदावारमा अधारित उद्भोगलाई सोझै वा प्रचलित कानून बमोजिम लिलाम बिक्री गर्न सक्नेछ ।

१०) नगरपालिका क्षेत्रभित्र वन पैदावारको आपूर्तिको लागि काठ दाउराको अभाव हुदा नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सामुदायिक वनबाट उत्पादित काठ दाउरा नगरपालिका क्षेत्र भन्दा बाहिर बिक्री गर्नुपूर्व नगरपालिका भित्रको आपूर्तिको लागि प्राथमिकता दिनु पर्नेछ ।

११) उपदफा (१०) बमोजिमको सामुदायिक वनबाट प्राप्त हुने काठ वन पैदावार आपूर्ति समितिले लिन चाहेमा सोको लागि जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समिति उदयपुरसंग समन्वय गरी वन पैदावार प्राप्त भएपछि प्रचलित सरकारी मोल र सङ्कलन लागत खर्च समेतको मोलमा खरिद गरी आपूर्ति समितिको मोलमा स्थानीय आपूर्तिको लागि मात्र बिक्री वितरण गर्नु पर्नेछ। तर त्यसरी प्राप्त भएको काठ दाउरा नगरपालिकाको आपूर्ति समितिबाट एक वर्षभित्र बिक्री हुन नसकेमा जिल्ला वन पैदावार आपूर्ति समितिलाई फिर्ता गर्नु पर्नेछ ।

१२) नगर वन पैदावार आपूर्ति समितिको आमदानी खर्चको विवरण समितिले छुट्टै राख्नु पर्नेछ र यसको खाता छुट्टै हुनेछ । समितिको खाता सञ्चालन सम्बन्धि विषय समितिको बैठकले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ । यसको अलावा आपूर्ति समितिको लेखापरीक्षण प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

१४) वन पैदावार प्राप्त गर्न निवेदन दिनुपर्ने: (१) वन पैदावार प्राप्त गर्न चाहने कुनै व्यक्ति, फर्म वा संघ सस्थाले आफूलाई चाहिने वन पैदावार प्राप्त गर्न दफा (१२) को उपदफा १) बमोजिमको वन पैदावार आपूर्ति समितिलाई देहायका कुरा खुलाई समितिमा निवेदन दिनुपर्नेछ:

(क) वन पैदावारको नाम,

(ख) वन पैदावार प्राप्त गर्न चाहेको क्षेत्रको नाम,

(ग) वन पैदावारको किसिम र परिमाण,

(घ) वन पैदावार लिन चाहेको प्रयोजन,

(ङ) वन पैदावार प्रयोग गर्न ठाउँ,

(२) उपनियम (१) बमोजिम निवेदन पर्न आएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक जाँचबझ गरी कार्य योजना अनुसार उत्पादन भएको वन पैदावार बिक्री वितरण गर्दा अनुसूची - ६ बमोजिमको ढाँचामा ईजाजत पत्र दिनु पर्नेछ।

(३) अधिकार प्राप्त अधिकारीले निवेदन दिने व्यक्ति, फर्म वा संघ सस्थाले आपूर्ति समितिबाट तोकिए बमोजिमको मूल्य, शुल्क वा दस्तुर अग्रिम रूपमा बुझाएर मात्र ईजाजतपत्र दिनुपर्नेछ।

(४) नगरपालिकाले लिलाम बिक्री गर्ने वा आपूर्ति समितिबाट बिक्री हुने वन पैदावार खरिद गर्ने व्यक्तिलाई अनुसूची—७ बमोजिमको ढाँचामा दुई प्रति रसिद बनाई एक प्रति खरिदकर्तालाई र एक प्रति नगरपालिकामा राख्नु पर्नेछ।

१५) वन पैदावार संकलन, बिक्री वितरण तथा ओसारपसार, ईजाजतपत्र र टाँचा: (१) यस ऐन बमोजिम कसैले नगरपालिकाको ईजाजतपत्र नलिई नगरपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्रको निजी सार्वजनिक वा शहरी वनबाट कसैले कुनैपनि किसिमको वन पैदावार प्राप्त गर्न, कटान तथा सङ्कलन गर्न, हटाउन, बिक्री वितरण, निकासी वा ओसारपसार गर्न पाइने छैन र उपरोक्त उद्देश्यले वन क्षेत्रभित्र प्रवेश गर्न समेत पाइने छैन।

(२) ईजाजतपत्र प्राप्त गरेको कुनै व्यक्ति वा निकायले त्यस्तो वनक्षेत्रमा कुनै काठ वा दाउरा काट्दा, टुक्रयाउँदा वा वनबाट निकाल्दा ईजाजतपत्रमा उल्लेख गरिएको शर्त अनिवार्य रूपले पालना गर्नु पर्नेछ।

(३) वनक्षेत्रमा रुख कटान, संकलन तथा ओसारपसार गर्ने श्रमिकको न्यूनतम सरक्षणको प्रवन्ध गर्नु पर्नेछ।

(४) नगरपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्रको रुखको छपान, कटान, मुछान, काठ बिक्री वितरण र ओसारपसार गर्दा नगरपालिकाको टाँचा अनिवार्य लगाउनु पर्नेछ।

(५) रुखको छपान गर्न अनुसूची - ८ बमोजिमको छपान टाँचा, कटान क्षेत्रबाट गोलिया काठ ओसारपसार गरी घाटगद्दीसम्म ल्याउन अनुसूची - ९ बमोजिमको पासिङ्ग टाँचा, नगरपालिकाबाट लिलाम बिक्री भएको गोलिया काठमा निस्सा लगाउन अनुसूची - १० बमोजिमको टाँचा र नगरपालिकाको आपूर्ति समितिले बिक्री गरेको गोलिया काठमा निस्सा लगाउन अनुसूची - ११ बमोजिमको टाँचा अनिवार्य प्रयोग गर्नु पर्नेछ।

(६) उपदफा (५) बमोजिमको टाँचाहरु नगरपालिकामा अलग अलग दर्ता गर्नु पर्नेछ

(७) कसैले पनि टाँचाको दुरुपयोग गर्न पाइने छैन।

(८) नगरपालिकाले आफ्नो टाँचाको सुरक्षा गर्नु पर्नेछ र कुनै कारणबाट हराएमा वा नोक्सान भएमा नगरपालिकामा सोको तत्काल जानकारी दिई पुरानो रद्द गराई नयाँ टाँचा बनाई प्रयोग गर्नु पर्नेछ।

९) कसैले नगरपालिकाबाट खरिद गरेको वन पैदावार ओसारपसार गर्नुपूर्व नियमानुसारको राजश्व, कर आदि दाखिला गरी अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट टाँचा लगाई निकासीको लागि अनसुची- १२ बमोजिमको ढाँचामा इजाजत लिई दरपिठ गराई ओसारपसार गर्नुपर्नेछ र यसरी काठ ओसारपसार गर्दा सोको जानकारी सम्बन्धित वन कार्यालय र बाटोमा पर्ने चेकपोष्टहरूलाई जानकारी दिनुपर्नेछ।

१०) दरपिठ गर्ने कर्मचारीले दरपिठ गर्दा वन पैदावारको परिमाण, ढुवानी साधनको नाम, ढुवानी साधनको नम्बर, दरपिठ गर्ने कर्मचारीको नाम, दस्तखत, पद र दरपिठ गरेको समय स्पष्ट खुल्ने गरी अनिवार्य उल्लेख गर्नुपर्नेछ।

११) अधिकार प्राप्त अधिकारी वा वन कर्मचारी वा प्रहरीलाई शङ्का लागेमा नगरपालिका क्षेत्रमा भएको जुनसुकै वन पैदावारमा आधारित उद्योग (सःमील तथा फर्निचर उद्योगहरू) तथा जुनसुकै वन पैदावार जुनसुकै समयमा अनुगमन र जाँचबुझ गर्न सक्नेछ। ती उद्योगहरूले आफूसंग भएको वन पैदावारको स्रोत सम्बन्धी विवरण दुरुस्त राख्नुपर्नेछ।

१६) रुखको छपान गर्ने, काठ दाउरा नाप्ने र आयातन निकाल्ने तरिका: रुखको छपान तथा मूल्याङ्कन गर्ने र काठ दाउराको आयतन निकाल्ने तरिका प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।

(१७) काठको बिगो कायम गर्ने: वन जङ्गलमा नोक्सान भई ठूटा मात्र रहेको तर काठ फेला नपरेको अवस्थामा बिगो कायम गर्दा प्रचलित कानून बमोजिम ठूटाबाट आयतन निकाली रोयल्टी दरले गुणन गरी बिगो कायम गरिनेछ।

परिच्छेद - ३

जैविक विविधता संरक्षण

१८) जैविक विविधताको संरक्षण गर्नुपर्ने: (१) आफ्नो क्षेत्रभित्रको जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने जिम्मेवारी नगरपालिकाको हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जैविक विविधताको संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम गर्दा संघीय तथा प्रदेशको कानून तथा मापदण्ड प्रतिकूल नहुने गरी देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ,-

(क) कृषिजन्य जैविक विविधता संरक्षण,-

(१) विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गर्दा कृषि जैविक विविधताको संरक्षणलाई विशेष महत्व दिने,

२) जैविक विविधता, वातावरण र मानव स्वास्थ्यमा नकारात्मक प्रभाव पार्न सक्ने जोखिम भएका जि.एम.ओ. (GMO) तथा त्यसका उत्पादनलाई आवश्यकता अनुसार नियन्त्रण वा निषेध गर्ने,

३) कृषि पर्यावरणीय सेवाहरूको दिगो परिचालनको लागि पराग सेचक तथा अन्य पर्यावरणीय सेवा प्रदान गर्ने जीवहरू सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, अनुगमन गरी संरक्षणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने,

४) परम्परागत, ज्ञान सीप तथा अभ्यासको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने।

(ख) सिमसार संरक्षण,-

- १) स्थानीय जनसमुदायको सहभागितामा उनीहरूको हितका लागि आफ्नो क्षेत्र अन्तर्गतका सिमसारको पहिचान गर्दै सो को संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने;
- २) स्थानीय जनसहभागितामा आधारित सिमसार व्यवस्थापनको माध्यमद्वारा सिमसारको स्रोतहरूमाथि समन्यायिक अवसर दिलाउँदै बुद्धिमत्तापूर्ण प्रयोगको अवधारणालाई सार्थक तुल्याउने;
- ३) स्थानीय व्यक्ति, समुदाय एवं निकायलाई संलग्न गराउँदै सिमसारको संरक्षण र व्यवस्थापन कार्य प्रभावकारी बनाउने;
- ४) वर्तमान र भावी पुस्ताको फाइदाका लागि प्राकृतिक स्रोत संरक्षण गर्न स्थानीय वासिन्दाको हित हुने खालको सामाजिक र आर्थिक विकासका कार्यक्रम संचालन गर्ने,
- ५) सिमसारमा आश्रित सङ्कटापन्न जीवजन्तु, जलचर, सापेक्षिक जङ्गली जनावर तथा अन्य जल आश्रित आनुवंशिक स्रोतको संरक्षण गर्ने,
- ६) वातावरणीय असर न्यून हुने गरी सिमसार क्षेत्रमा वातावरण अनुकूल पर्यटनको विकास गर्दै प्राप्त लाभलाई यथासम्भव सिमसारको व्यवस्थापन र स्थानीय जनसमुदायको हितमा परिचालन गर्ने,
- ७) सिमसार संरक्षण र व्यवस्थापनका लागि तयार गरिने कार्ययोजनाहरूमा स्थानीय जनसहभागिता सुनिश्चित गर्ने,
- ८) सिमसार क्षेत्रमा आश्रित स्थानीयवासीको अनुभव, अभ्यास, सीप र ज्ञानको संरक्षण गर्दै सोही आधारमा सिमसारको संरक्षण र व्यवस्थापन गर्न प्रश्रय दिने,
- ९) सिमसार व्यवस्थापना देखा पर्ने समस्याहरूको पहिचान गरी स्थानीय स्तरमै समाधानको उपायहरूको खोजी गर्न जनसहमतिका आधारमा व्यवस्थापन कार्ययोजना बनाई लागू गर्ने गराउने,
- १०) सिमसार व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गर्ने र व्यवस्थापन समितिमा स्थानीय जनसमुदायका साथै संघ संस्थाको प्रतिनिधित्व गराउन आवश्यक कानुनी एवं प्रशासनिक व्यवस्था गर्ने,
- ११) सिमसारमा आश्रित स्थानीय जनसमुदायलाई सिमसारबाट प्राप्त हुने लाभको न्यायोचित बाँडफाँडका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्ने,

(३) जैविक विविधता संरक्षण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्रचलित कानून र मापदण्ड बमोजिम हुनेछ।

(१९) **जैविक विविधताको अभिलेखीकरण गर्नुपर्ने:** (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्र अवस्थित जैविक विविधताको वस्तुस्थिति र विवरणको अभिलेखीकरण व्यवस्थित र वैज्ञानिक ढङ्गले राख्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अभिलेखीकरण जैविक विविधता सम्बन्धी निर्देशिका बनाई राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप अद्यावधिक राख्ने जिम्मेवारी कार्यपालिकाको हुनेछ।

(३) जैविक विविधताको अभिलेखीकरण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(२०) **सामुदायिक वनको योजना र कोष परिचालन सम्बन्धि व्यवस्था:** (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेको राष्ट्रिय वनलाई सामुदायिक वनको रूपमा संरक्षण, संवर्धन र व्यवस्थापन गरेका सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले कार्ययोजना बमोजिम वन पैदावारको सकलन र विक्री वितरण गर्ने वार्षिक योजना नगरपालिकामा बुझाउनु पर्नेछ।

(२) उपभोक्ता समूहले वन पैदावारको सकलन तथा व्यावसायिक प्रयोजनको लागि विक्री वितरण गर्न नगरपालिकाको सम्बन्धित वडाको सिफारिस लिनु पर्नेछ।

(३) उपभोक्ता समूहले व्यावसायिक प्रयोजनको लागि विक्री गरेको वन पैदावारको विक्री मोलको दश प्रतिशत रकम नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नु पर्नेछ।

(४) उपभोक्ता समूहले कार्ययोजना बमोजिम आर्जन गरेको वार्षिक आयबाट कम्तिमा पच्चीस प्रतिशत रकम वनको विकास, संरक्षण र व्यवस्थापन कार्यमा खर्च गरी बाँकी रकमको कम्तिमा पचास प्रतिशत रकम गरिवी न्यूनीकरण, महिला सशक्तिकरण तथा उद्गम विकास कार्यमा नगरपालिकासँग समन्वय गरी खर्च गर्नु पर्नेछ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम उपलब्ध हुने र उपदफा (४) बमोजिम व्यवस्थापन गर्नुपर्ने रकमलाई नगरपालिकाले स्थानीय सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको स्वीकृत वन कार्ययोजनालाई विशेष ध्यान दिई समूहका प्रतिनिधी र सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघको प्रतिनिधीसंगको समन्वयमा कार्यक्रम बनाई समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन गर्ने समूहको प्राविधिक, व्यवस्थापकीय, संस्थागत क्षमता विकासमा प्राथमिकता दिनेछ। साथै उक्त रकमलाई स्थानीय समुदायसँग सहकार्य गरी स्थानीयस्तरमा आयआर्जनका कार्यक्रमहरू जडिवुटी खेती, नर्सरी स्थापना, बिरुवा उत्पादन, वनबीउ बगैँचा स्थापना, वन्यजन्तु र चराचुरुङ्गीको संरक्षण, व्यावसायिक पालन र उपयोग लगायतका हरियाली प्रवर्धन र वातावरण संरक्षणका क्रियाकलापहरूमा अधिकतम सदुपयोग हुने व्यवस्था मिलाइनेछ।

(६) नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहले गरेका क्रियाकलापहरूको अनुगमन र नियमनमा वन कार्यालय,

सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघसंग समेत समन्वय र सहकार्यको भूमिका नगरपालिकाले गर्न सक्नेछ ।

(२१) स्थानीय समुदायको परम्परागत ज्ञान, सीप, अभ्यास, आदिको संरक्षण गर्नुपर्ने: (१) जैविक विविधताको सम्बन्धमा स्थानीय समुदाय भित्रका व्यक्ति वा समूहमा रहेको ज्ञान, सीप, अभ्यास आदिको पहिचान, अभिलेखीकरण, तथा संरक्षण गर्ने जिम्मेवारी कार्यपालिकाको हुनेछ ।

(२) कार्यपालिकाले उपदफा (१) बमोजिमको अभिलेखीकरण वैज्ञानिक र व्यवस्थित ढङ्गले तोकिएको ढाँचा र प्रारूपमा राख्नेछ ।

(२२) खनिज पदार्थ संरक्षण सम्बन्धी व्यवस्था: (१) कार्यपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका खनिज पदार्थको अवस्था बुझ्न सर्भे तथा खोज गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सर्भे तथा खोजबाट प्राप्त सूचना तथा तथ्याङ्कको आधारमा प्रचलित नेपालको कानून प्रतिकूल नहुने गरी कार्यपालिकाले खनिज पदार्थको संरक्षण तथा प्रवर्द्धनमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

(२३) जलाधार संरक्षण गर्नुपर्ने: (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका जलाधारको संरक्षण गर्नु नगरपालिका, नागरिक र सम्बन्धीत निकायको कर्तव्य हुनेछ ।

(२) कार्यपालिकाले संघीय र प्रदेशको कानून र मापदण्डको अधीनमा रही कार्यविधि बनाई नगरपालिकाभित्रको जलाधार संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्नेछ ।

(३) आफ्नो क्षेत्रमा रहेको खानेपानीको मुहानको पहिचान, अभिलेखीकरण, संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी कार्यपालिकाको हुनेछ ।

परिच्छेद - ४

संस्थागत व्यवस्था

(२४) प्राकृतिक स्रोत संरक्षण कोषको स्थापना र सञ्चालन: (१) नगरपालिकामा हरियाली प्रवर्धन मार्फत प्राकृतिक वातावरण र जैविक विविधताको संरक्षणका लागि प्राकृतिक स्रोत संरक्षण कोषको स्थापना हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहायका रकमहरू रहने छन्:

(क) संघ, प्रदेश सरकारबाट वातावरण संरक्षणका लागि प्राप्त रकम,

(ख) विभिन्न संघ संस्थाबाट प्राप्त रकम,

(ग) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(३) प्राकृतिक स्रोत संरक्षण कोषको संचालन तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२५) प्राकृतिक स्रोत संरक्षण परिषद गठन गर्न सक्ने: (१) नगरपालिकामा जैविक विविधता र प्राकृतिक स्रोत संरक्षण सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित रूपमा कार्यान्वयन गर्न, नीति योजना निर्माण गर्न, विभिन्न निकायहरू बीच समन्वय गर्न तथा यस ऐन अन्तर्गत अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न, प्राकृतिक वातावरण र जैविक विविधता सम्बन्धी विशेषज्ञ सम्मिलित प्राकृतिक स्रोत संरक्षण परिषद रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको परिषदमा देहाय बमोजिमका २३ जना सदस्यहरू रहनेछन्;

- क) नगरपालिका प्रमुख-----अध्यक्ष
ख) नगरपालिका उपप्रमुख-----सदस्य
ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत-----सदस्य
घ) स्वास्थ्य समिति संयोजक-----सदस्य
ङ) वन, वातावरण समिति संयोजक-----सदस्य
च) नगरपालिकाका वडाध्यक्षहरू १० जना-----सदस्य
छ) वन, वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोतको क्षेत्रमा काम गरेका विज्ञ (१ महिला सहित) ३ जना-----सदस्य
ज) स्थानीय सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ र वन उपभोक्ता समितिहरूबाट १/१ गरी २ जना ---सदस्य
झ) कार्यपालिकाले तोकेका १ महिला समेत गरी ४ जना----- सदस्य
ञ) कृषि क्षेत्र हेर्ने कार्यपालिका सदस्य-----सदस्य
ट) वातावरण शाखा संयोजक-----सदस्य सचिव
३) वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण परिषदको अन्य काम, कर्तव्य तथा अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२६) समितिहरू गठन गर्न सक्ने: (१) कार्यपालिकाले यो ऐनको उद्देश्य पूर्तिको लागि सम्बन्धित विषयका विशेषज्ञहरू समेत रहेको विभिन्न समितिहरू गठन गर्न सक्नेछन् ।

२) उपदफा (१) बमोजिम गठित समितिहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार स्थानीयस्तरमा रैथाने प्रजातीको संरक्षण, मिचाहा प्रजातीको नियन्त्रण, हरियाली प्रवर्द्धन, वातावरणीय जोखिम न्यूनीकरण, प्रदुषण र हानिकारक पदार्थहरूको नियन्त्रण / नियमन र व्यवस्थापन, न्यून कार्वनमुखी तथा वातावरण मैत्री विकास अवलम्बन, जैविक विविधताको अभिलेखाङ्कन, लगायत गाउँ कार्यपालिकाले तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(२७) अनुगमन तथा मूल्यांकन: (१) यस ऐन अन्तर्गत आवश्यक अनुगमन र मूल्यांकन दफा (२५) बमोजिम स्थापित वातावरण तथा जैविक विविधता संरक्षण परिषद वा परिषदले तोकेको निरीक्षण समितिहरूबाट गर्नेछ ।

२) अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

२८) वातावरण संरक्षण योजना तर्जुमा गर्ने: (१) कार्यपालिकाले वातावरण तथा जैविक विविधता संरक्षण योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्नेछ ।

(२) कार्यपालिकाले वातावरण संरक्षण योजना तर्जुमा गर्दा वातावरण संरक्षण, जैविक विविधताको संरक्षण र प्रवर्द्धन, दीगो उपयोग र वातावरणीय र जैविक विविधताका स्रोतहरूको परम्परागत र स्थानीय अभ्यासहरूलाई समेत समावेश गर्नुपर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको वातावरण तथा जैविक विविधता संरक्षण योजना बनाउँदा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक र आर्थिक रूपमा विपन्न समुदायलाई विशेष प्राथमिकता दिनुपर्नेछ।

(४) वातावरण संरक्षण योजनामा समावेश गर्नुपर्ने विषयवस्तु तोकिए बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद — ५

कसूर र जरिवाना

२९) कसूर: कसैले देहायको कुनै काम गरेमा यस ऐन बमोजिम कसूर गरेको मानिने छ:

- क) नगरपालिकाको ईजाजत नलिई सार्वजनिक एलानी पर्ति शहरी क्षेत्रको रुख विरुवा काट्ने भाँच्ने वा नोक्सानी हुने कार्य गर्ने।
- ख) विना ईजाजत सार्वजनिक एलानी पर्ति शहरी क्षेत्रको रुख काटी ओसारपसार गर्न।
- ग) सार्वजनिक पार्क सडक किनार पानीको मूल लगायतको क्षेत्रमा भएका रुखहरु नोक्सानी गरी हिनामिना गर्न।
- घ) निजी जग्गाधनीको सहमति वेगर निजको जग्गाको रुख काट्न वा नोक्सान गर्न।
- ङ) टाँचाको दुरुपयोग गर्न।
- च) निषेधित क्षेत्रमा घरपालुवा जनावर चरिचरण गर्न वा छाडा छोड्न।
- छ) सार्वजनिक वा शहरी क्षेत्रमा वा नगरपालिकाको नर्सरीमा रहेका वा वृक्षारोपण गरिएका विरुवा काट्ने, भाँच्ने, उखेल्न वा अरु कुनै प्रकारले नोक्सान गरेमा।
- ज) सार्वजनिक वा शहरी क्षेत्रको जग्गा अतिक्रमण गर्न।
- झ) सार्वजनिक वा शहरी क्षेत्रको जग्गा दर्ता गर्न।
- ञ) यो ऐन र यस अन्तर्गत बनेका नियम र कार्यविधिको बर्खिलापको कसूर गरेमा

३०) सजाय तथा जरिवाना: (१) कसैले यो ऐन वा यस अन्तर्गत बनेका नियम कार्यविधि वा मापदण्ड विपरित कार्य गरी दफा २९) अनुसारको कसूर गरे गराएमा देहाय बमोजिमको सजाय तथा जरिवाना हुने छ।

क) खण्ड क) र ग) बमोजिमको कसूर गर्ने गराउने व्यक्तिलाई न्यायिक समितिले विगो अशुल गरी पहिलो पटक भए विगो बमोजिम जरिवाना, दोस्रो पटक सोही कसूर गरेमा विगो अशुल गरी विगोको दोब्बर जरिवाना र सोही कसूर तेस्रो वा सोभन्दा बढी पटक गरेमा प्रत्येक पटकको लागि दश हजार रुपैयाँका दरले थप जरिवाना निजबाट असूल उपर गर्न सक्नेछ।

ख) खण्ड ख) बमोजिमको कसूर गर्ने गराउने व्यक्तिलाई न्यायिक समितिले विगो असुल गरी विगो बमोजिम जरिवाना हुनेछ। दुवानी साधनको हकमा पाँच हजारसम्मको मोलपर्ने विगो भए दश हजारसम्म थप जरिवाना, दश हजारसम्मको मोलपर्ने विगो भए पन्ध्र हजारसम्म थप जरिवाना, दश देखि विस हजारसम्मको विगो भए पच्चीस हजारसम्म जरिवाना र विस हजार माथीको विगो भए तीस हजारसम्म जरिवाना हुनेछ। दोस्रो पटक सोही कसूर गरेमा विगोको दोब्बर थप जरिवाना र सोही कसूर तेस्रो वा सोभन्दा बढी पटक गरेमा प्रत्येक पटकको लागि दश हजार रुपैयाँका दरले थप जरिवाना निजबाट असूल उपर गर्न सक्नेछ।

ग) खण्ड घ) बमोजिमको कसूर गर्ने गराउने व्यक्तिलाई विगो वा नोक्सानीको परिमाण बराबरको रकम जग्गा धनीलाई उपलब्ध गराई सोही बराबरको रकम थप जरिवाना असुल गरिने छ र पटकेको हकमा प्रत्येक पटकको लागि थप दुइ हजार जरिवाना असुल गरिने छ।

घ) खण्ड ड) बमोजिमको कसूर गर्ने गराउने व्यक्तिलाई नोक्सानी भएको विगो असुल गरी विगो बमोजिमको रकम थप जरिवाना असुल गरिनेछ। त्यस्तो व्यक्तिलाई टाँचाको जिम्मेवारीबाट मुक्त गरिने छ र कर्मचारीले सो कार्य गरेको भए विभागिय कारबाही समेत गर्न सकिने छ।

ड) खण्ड च) बमोजिमको कसूर गर्ने गराउने व्यक्तिलाई नोक्सानी भएको विगो बमोजिमको रकम जरिवाना गरी असुल गरिने छ।

च) खण्ड छ) बमोजिमको कसूर गर्ने गराउने व्यक्तिलाई प्रतिबिरुवाको पाँच सय रुपैयाँसम्म जररबाना हुनेछ र सोही कसुर पुन गर्नेलाई कसुरको मात्रा अनुसार प्रत्येक पटक बीस हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना असुल गरिनेछ।

छ) खण्ड ज) बमोजिमको कसूर गर्ने गराउने व्यक्तिलाई प्रचलित कानून बमोजिम कारबाही गर्न सिफारिस गरिनेछ।

ज) खण्ड झ) बमोजिमको कसूर गर्ने गराउने व्यक्तिलाई प्रचलित कानून बमोजिम कारबाही गर्न सिफारिस गरिनेछ।

झ) खण्ड ञ) बमोजिमको कसूर गर्ने गराउने व्यक्तिलाई कसूरको मात्रा अनुसारको मुल्याङ्कन गरी सोही बमोजिमको रकम जरिवाना गरी असुल गरिने छ।

२) प्रत्येक पाल्तु जनवारको हकमा तपशिल अनुसार थप जरिवाना असुल गर्न सकिने।

अ) भेडा, बाखा जातको भए पचास रुपैयाँदिखि पाँच सय रुपैयाँसम्म।

आ) हात्ती भए एक हजार रुपैयाँदिखि पाँच हजार रुपैयाँसम्म।

इ) अन्य चौपाया भए एक सय रुपैयाँदिखि एक हजार रुपैयाँसम्म।

३१) निवेदन वा उजूरी दिन सक्ने: (१) कसैले यस ऐन विपरित हुने कार्य गरेमा वा गर्न लागेमा नगरपालिकामा निवेदन वा उजूरी दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम उजूरी दिने व्यक्तिको सरक्षण गर्ने दायित्व न्यायिक समिति र नगरपालिकाको हुनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त उजूरी वा निवेदन उपर न्यायिक समितिको छानविनबाट प्राप्त वन पैदावार तथा नगरपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्रको वन पैदावार सुरक्षाकर्मी वा वन कर्मचारीबाट वरामद भई नगरपालिकालाई उपलब्ध भएको वन पैदावार नगरपालिकाको सम्पत्ती हुनेछ र सोको बिक्री वितरण नगरपालिकाले गर्नेछ।

३२) कसुर वा उजूरीको अनुसन्धान र निरूपण: यस ऐन बमोजिम कसुर वा उजूरीको अनुसन्धानको व्यवस्था र दफा (३०) बमोजिमको सजाय तथा जरिवानाको निरूपण गर्दा यस न.पा.ले राजपत्रमा प्रकाशित गरी लागू गरेको न्यायिक समिति (कार्यविधि) ऐन, २०७५ लाई न्यायिक समितिले अबलम्बन गर्नेछ।

३३) प्रोत्साहन पुरस्कार: दफा (३१) को उपदफा (३) बमोजिम बिक्री भएको वन पैदावारबाट प्राप्त रकम मध्येको बीस प्रतिशत रकम सम्बन्धित उजूरीकर्ता वा निवेदनक वा काठ वरामद गर्ने कर्मचारीलाई प्रोत्साहन स्वरूप पुरस्कार दिईनेछ।

- ३४) पुनरावेदन: (१) दफा (३२) बमोजिम भएको जरिवाना उपर चित्त नबुझ्ने पक्षले उक्त जरिवाना उपर सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पैतिस दिनभित्र पुनरावेदन गर्न सक्नेछ।
- ३५) सहूलियत तथा सुविधा प्रदान गर्न सक्ने: वन, वातावरण तथा जैविक विविधता संरक्षणमा सकारात्मक प्रभाव पार्ने कुनै उद्योग, व्यवसाय, प्रविधि वा प्रक्रियालाई प्रोत्साहित गर्न कानून बमोजिम प्रदान गरिएको सहूलियत तथा सुविधाको अतिरिक्त नगरपालिकाले स्थानीय राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरि थप सहूलियत तथा सुविधा प्रदान गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद- ६

विविध

- ३६) ढुङ्गा, गिटि, बालुवा, माटोको उत्खनन, संकलन, उपयोग, बिक्री तथा वितरण सम्बन्धमा: (१) नगरपालिकाको क्षेत्राधिकार क्षेत्रभित्र रहेको ढुङ्गा, गिटि, बालुवा तथा माटोको उत्खनन, संकलन, उपयोग, बिक्री तथा वितरण सम्बन्धी व्यवस्था संघीय सरकारले जारी गरेको मापदण्ड अनुरूप हुनेछ।
- २) उपदफा(१) बमोजिमको मापदण्डको अधीनमा रही नगरपालिकाले आफ्नो छुट्टै मापदण्ड र कार्यविधि बनाउन सक्नेछ।
- ३७) समन्वय र सहजीकरण गर्ने: वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण सम्बन्धि राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक अभियानमा नगरपालिकाले आवश्यक समन्वय तथा सहयोग गर्नेछ।
- ३८) सर्वेक्षण: नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा रहेको वातावरणीय तथा जैविक विविधताको वस्तुस्थिति बुझ्न तथा यकिन गर्न आवधिक रूपमा तोकिए बमोजिमको ढाँचामा वातावरणीय तथा जैविक विविधता सर्वेक्षण गर्न सक्नेछ।
- ३९) गुनासो व्यवस्थापन: नगरपालिकाले वातावरण, वातावरण संरक्षण तथा जैविक विविधता सम्बन्धित गुनासोर उजुरीको संकलन गर्ने र त्यसको सम्बोधनको लागि एक अधिकारी तोक्न सक्नेछ।
- ४०) परामर्श लिन सक्ने: नगर कार्यपालिका वा न्यायिक समिति वा वातावरण शाखा (इकाई) ले यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित विषयका विज्ञसँग सल्लाह र परामर्श लिन सक्नेछ।
- ४१) अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्ने: यस ऐनमा लेखिएका कार्यहरू सरल र सहज ढंगबाट सेवा प्रवाह गर्न नगरपालिकाले वडा कार्यालयलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सकिने छ।
- ४२) नियम बनाउन सक्ने: यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि कार्यपालिकाले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ र त्यस्तो नियम कार्यपालिकाले स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गरे पश्चात लागू हुनेछ।
- ४३) मापदण्ड, निर्देशिका र कार्यविधि बनाउन सक्ने: यस ऐन कार्यान्वयनको लागि कार्यपालिकाले आवश्यक मापदण्ड, निर्देशिका तथा कार्यविधि बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्नेछ। यो ऐन लागू हुनु पुर्ब स्वकृती भई लागू भएका कार्यविधि तथा निर्देशिका यस ऐन अन्तर्गत लागू भएको मानिने छ।

- ४४) ऐनको बचाउ र थप व्यवस्था: १) यस ऐनमा उल्लेखित प्रावधानहरू यसै बमोजिम र कुनै प्रावधानहरू संघ र प्रदेश कानूनसंग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म तथा ऐनमा उल्लेख नभएका विषयहरूको हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछन्।
- २) यस ऐनमा उल्लेखित प्रावधानहरूको अन्तिम ब्याख्या गर्ने अधिकार नगरसभामा निहित रहने छ।
- ३) ये ऐनलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन नेपालको संविधान, नेपाल सरकारको निर्देशन र प्रचलित कानून बमोजिम गाउँ कार्यपालिकाले यसमा थप व्यवस्था र संशोधन गर्न सक्नेछ।

अनुसूची - १

दफा ४) को उपदफा १) सँग सम्बन्धित
चौदण्डीगढी नगरपालिका,
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वेल्टार, उदयपुर
१ नं प्रदेश

निजी वन दर्ताको लागि दिने निवेदनको नमूना

मिति

श्री प्रमुख प्रशासकिय प्रमुख ज्यू

चौदण्डीगढी नगरपालिका, वेल्टार, उदयपुर ।

विषय: निजी वन दर्ता ।

प्रदेश वन ऐन, २०७७ तथा चौदण्डीगढी नगरपालिकाको वन ऐन २०७८ को अधिनमा रही यस नगरपालिका वार्ड न मा रहेको मेरो हकभोगको कित्ता न को आफ्नै निजी जग्गामा रहेका देहायका वन पैदावारहरुलाई चौदण्डीगढी नगरपालिकामा निजी वनको रूपमा दर्ता गर्नुपर्ने भएकोले सोका लागि सिफारिस गरी पाउँ भनि यो निवेदन पेश गरेको छु ।

क्रस	जग्गाधनीको नाम ठेगाना	कित्ता न	क्षेत्रफल	रुखको जात	सख्या	कैफियत

निजी वन धनीको

नाम:

दस्तखत:

मिति:

अनुसूची - २

दफा ४) को उपदफा २) सँग सम्बन्धित

निजी वन दर्ता प्रमाणपत्रको ढाँचा

चौदण्डीगढी नगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वेल्टार, उदयपुर

१ नं प्रदेश

मिति:.....

निजी वन दर्ताको प्रमाणपत्र

तपाईंले यस नगरपालिकामा निजी वन दर्ता गराई पाउँ भनि पेश गरेको कागजातहरू अध्ययन हुँदा चौदण्डीगढी नगरपालिकाको वन ऐन, २०७८ को अधिनमा रही देहायको निजी वन तथा निजी आवादी जग्गामा लगाएको रुखहरूलाई निजी वनको रूपमा दर्ता गरी यो प्रमाणपत्र दिईएको छ।

निजी वन धनीको नाम, थर र ठेगाना :

निजी वन भएको जग्गाको चारकिल्ला:

निजी वन भएको जग्गाको कित्ता नम्बर र क्षेत्रफल:

जम्मा क्षेत्रफल:

क्र.स.	प्रजातीको नाम	सख्या		कि.नं.	कैफियत
		विरुवा	रुख		
१					
२					
३					
४					
५					

प्रमाणपत्र दिने अधिकृतको

नाम:

पद: प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

दस्तखत/

मिति:

द्रष्टव्य:

यो प्रमाणपत्र हराएमा, च्यातिएमा वा नासिएमा अर्को प्रमाणपत्र लिन पच्चीस रुपैयाँ दस्तुर लाग्नेछ ।

अनुसूची - ३

दफा ४) को उपदफा ३) सँग सम्बन्धित)

निजी वन वा निजी आवादीबाट उत्पादित वन पैदावार चौदण्डीगढी नगरपालिका क्षेत्रभित्र ओसारपसारका लागि दिईने ईजाजतको नमूना
चौदण्डीगढी नगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वेल्टार, उदयपुर

१ नं प्रदेश

मिति:.....

श्री

..... ।

विषय: ईजाजत दिईएको ।

तपाईंको निजी आवादीको जग्गामा भएको रुखहरु कटानमुछान गरी यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र अफूखुशी विक्री गर्न पाउं भनि दिएको निवेदन उपर यस कार्यालयबाट चेकजाँच निरीक्षण हुदा मनासिव देखि नियमानुसार कटानमुछान भई उत्पादन भएको टाँचा निसाना लागेको (काठको हकमा मात्र) तपसिल अनुसारको जात थान र परिमाणको काठ/दाउरा/जडिवुटी आजको मितिले दिनभित्र स्थानबाट यस नगरपालिकाको वडा नं को स्थानसम्म उठाई लैजाने गरी यो ईजाजत दिईएको छ । सम्बन्धित सब डिभिजन वन कार्यालय वा वन चेक पोष्टमा अनिवार्य रुपमा चेकजाँच गराई लैजानुहोला ।

तपसिल

१. कटान रुख संख्या : जातको वटा जातको वटा २. कित्ता नं.:

३ उत्पादित पैदावारको विवरण:

(क) काठ: क्यू. फिट

(ख) दाउरा: चट्टा

(ग) जडिवुटी: कि.ग्रा.

(घ) अन्य वन पैदावारहरु:

४. ओसारपसार गर्ने वन पैदावारको विवरण:

(क) काठ: क्यू. फिट

(ख) दाउरा: चट्टा

(ग) जडिवुटी: कि.ग्रा.

(घ) अन्य वन पैदावारहरु:

४. टाँचाको विवरण (काठको हकमा):.....

ईजाजत दिने कर्मचारीको

नाम:

पद:

दस्तखत:

मिति:

बोधार्थ

..... वन कार्यालय

बाटोमा पर्ने वन पैदावार चेकपोष्ट

अनुसूची - ४

दफा ४) को उपदफा ८) सँग सम्बन्धित

निजी वन वा अवादीबाट उत्पादित वन पैदावार घरायसी प्रयोजनका लागि उदयपुर जिल्लाभित्र ओसारपसारका लागि दिईने ईजाजत पत्रको नमूना

चौदण्डीगढी नगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वेल्टार, उदयपुर

१ नं प्रदेश

मिति:

श्री

..... ।

विषय: ईजाजत दिईएको ।

तपाईंको निजी आवादीको जग्गामा भएको रुखहरु कटानमुछान गरी उदयपुर जिल्लाभित्र स्थानसम्म घरायसी प्रयोजनको लागि लैजान पाउं भनि दिएको निवेदन उपर बाट चेकजाँच निरीक्षण हुदा मनासिव देखि नियमानुसार कटानमुछान भई उत्पादन भएको टाँचा निसाना लागेको (काठको हकमा मात्र) तपसिल अनुसारको जात थान र परिमाणको काठ/दाउरा/जडिवुटी आजको मितिले दिनभित्र स्थानबाट उदयपुर जिल्लाको स्थानसम्म उठाई लैजाने गरी यो ईजाजत दिईएको छ । सम्बन्धित सवडिभिजन वन कार्यालय र वन चेकपोष्टमा अनिवार्य रुपमा चेकजाँच गराई लैजानुहोला ।

तपसिल

१. कटान रुख संख्या : जातको वटा जातको वटा २. कित्ता नं.:

३. ओसारपसार गर्ने वन पैदावारको विवरण:

(क) काठ: क्यू. फिट (ख) दाउरा: चट्टा

(ग) जडिवुटी: किग्रा. वा (घ) अन्य वन पैदावारहरु:

४. टाँचाको विवरण (काठको हकमा):

ईजाजत दिने

कर्मचारीको

नाम:

पद:

दस्तखत:

मिति:

बोधार्थ

..... वन कार्यालय

बाटोमा पर्ने वन पैदावार चेकपोष्ट

अनुसूची - ५

दफा ७) को उपदफा १) सँग सम्बन्धित
जोखिमयुक्त रुख हटाउन दिने निवेदनको ढाँचा

चौदण्डीगढी नगरपालिका,
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वेल्टार, उदयपुर
१ नं प्रदेश
मिति:.....

श्रीमान प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत ज्यू,
चौदण्डीगढी नगरपालिका, वेल्टार, उदयपुर ।

विषय जोखिमयुक्त रुख हटाई पाउ भन्ने सम्बन्धमा ।

प्रस्तुत विषयमा चौदण्डीगढी नगरपालिका वडा न स्थित टोलमा जातका वटा रुखहरुको कारण
..... किसिमको मानवीय र भौतिक क्षती हुन सक्ने जोखिमको सामना गर्नु पर्ने अवस्था देखिएकाले ती जोखिमयुक्त रुखहरु
हटाई समयमै जोखिमबाट बच्ने व्यवस्थाको लागि अनुरोध छ ।

निवेदक:

नाम:

ठेगाना:

दस्तखत:

अनुसूची - ६

दफा १४) को उपदफा २) सँग सम्बन्धित

नगर आपूर्ती समितिबाट विक्री भएको काठको दिईने ईजाजत पत्रको ढाँचा

चौदण्डीगढी नगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वेल्टार, उदयपुर

१ नं प्रदेश

मिति:.....

श्री

..... ।

विषय: ईजाजत दिईएको सम्बन्धमा ।

तपाईंले आफ्नो घर निर्माणको लागि काठ उपलब्ध गराई पाउ भनि यस समितीमा दिनुभएको निवेदन उपर छानविन हुदा उपयुक्त देखिएको हुदा टाँचा निसाना लागेको तपसिल बमोजिमको वन पैदावार आजको मितिले दिनभित्र स्थानबाट स्थानसम्म उठाई लैजाने गरी यो ईजाजत दिईएको छ । सम्बन्धित सब डिभिजन वन कार्यालय वा वन चेकपोष्टमा अनिवार्य रूपमा चेकजाँच गराई लैजानुहोला ।

क्रस	वन पैदावारको विवरण			प्रति ईकाई दर रु.	जम्मा रकम रु.	संकलन खर्च रु.	मु.अ.कर रु.	कैफियत
	किसिम र जात	थान	परिमाण					

ईजाजत दिने कर्मचारीको

नाम:

दस्तखत/मिति:

वोधार्थ

..... वन कार्यालय

बाटोमा पर्ने वन पैदावार चेकपोष्ट

अनुसूची - ७

दफा १४) को उपदफा ४) सँग सम्बन्धित

नगरपालिका वा नगर आपूर्ती समितिबाट विक्री भएको काठ दाउराको लागि दिईने रसिदको नमूना

चौदण्डीगढी नगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वेल्टार, उदयपुर

१ नं प्रदेश

मिति:

रसिद नं:

आ.व.:

विक्री गर्ने निकायको नाम:

खरिदकर्ताको नाम र ठेगाना:

क्र.स.	वन पैदावारको विवरण				दर प्रति ईकाई	जम्मा रकम	संकलन खर्च	मु.अ.कर	कैफियत
	किसिम	जात	थान	परिमाण					
	गोलिया क्यू.फि.								
	चिरान क्यू.फि.								
	दाउरा चट्टा								
	जडिवुटी कि.ग्रा.								

रसिद काट्ने कर्मचारीको नाम थर:

पद:

दस्तखत:

अनुसूची - ८

दफा १५) को उपदफा ५) सँग सम्बन्धित
चौदण्डीगढी नगरपालिकाको छपान टाँचाको नमूना
चौदण्डीगढी नगरपालिका,
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वेल्टार, उदयपुर
१ नं प्रदेश

चौदण्डीगढी नगरपालिका उदयपुरको छपान टाँचाको नमूना

डायमीटर १.४ (३.५ सेमी) इञ्चको गोलाकार वीचमा नगरपालिकाको लोगो राख्ने र निम्न अनुसार National Database अनुसार Code राख्ने।

- (क) माथि जिल्ला कोड UDA
- (ख) तल स्थानीय तहको कोड
- (ग) तल वीचमा टाँचाको नाम " चौ.न.पा. का" राख्ने
- (घ) टाँचाको संख्याको आधारमा त्यसको तल टाँचा नम्बर राख्ने

अनुसूची - ९

दफा १५) को उपदफा ५) सँग सम्बन्धित)
ओसारपसार गर्ने काठमा लगाउने पासिड टाँचाको नमूना
चौदण्डीगढी नगरपालिका,
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वेल्टार, उदयपुर
१ नं प्रदेश

चौदण्डीगढी नगरपालिकाको पासिड टाँचाको नमूना

डायमीटर १.४ (३.५ सेमी) इञ्चको गोल आकारमा वीचमा नगरपालिकाको लोगो राखेर निम्न अनुसार National Database अनुसार Code राख्ने।

- (क) माथि जिल्ला कोड UDA
- (ख) तल स्थानीय तहको कोड
- (ग) तल वीचमा टाँचाको नाम " चौ.न.पा. जा" राख्ने
- (घ) टाँचाको संख्याको आधारमा त्यसको तल टाँचा नम्बर राख्ने

अनुसूची -१०

दफा ५) को उपदफा ५) सँग सम्बन्धित
विक्री गरेको काठमा लगाउने टाँचाको नमूना
चौदण्डीगढी नगरपालिका,
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वेल्टार, उदयपुर
१ नं प्रदेश

चौदण्डीगढी नगरपालिका उदयपुरको विक्री टाँचाको नमूना

डायमीटर १.४ (३.५ सेमी) इञ्चको गोल आकारमा वीचमा नगरपालिकाको लोगो राखेर निम्न अनुसार National Database अनुसार Code राख्ने।

- क) माथि जिल्ला कोड UDA
- ख) तल स्थानीय तहको कोड
- ग) तल वीचमा टाँचाको नाम " चौ.न.पा. विक्री" राख्ने
- घ) टाँचाको संख्याको आधारमा त्यसको तल टाँचा नम्बर राख्ने

अनुसूची - ११

दफा १५) को उपदफा ५) सँग सम्बन्धित

नगरपालिका वन पैदावार आपूर्ति समितिले विक्री गरेको काठमा लगाउने टाँचाको नमूना

चौदण्डीगढी नगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वेल्टार, उदयपुर

१ नं प्रदेश

चौ.न.पा. उदयपुरको आपूर्ति समितिको विक्री काठमा लगाउने टाँचाको नमूना

डायमीटर १.४ (३.५ सेमी) इञ्चको गोल आकारमा वीचमा नगरपालिकाको लोगो राखेर निम्न अनुसार National Database अनुसार Code राख्ने।

(क) माथि जिल्ला कोड UDA

(ख) तल स्थानीय तहको कोड

(ग) तल वीचमा टाँचाको नाम " चौ.न.पा.विकास" राख्ने

(घ) टाँचाको संख्याको आधारमा त्यसको तल टाँचा नम्बर राख्ने

अनुसूची - १२

दफा १६) को उपदफा ९) सँग सम्बन्धित

नगरपालिका क्षेत्रको सार्वजनिक, शहरी क्षेत्रको लिलाम बिक्री गरेको काठको लागि दिईने ईजाजत पत्रको नमूना

चौदण्डीगढी नगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वेल्टार, उदयपुर

१ नं प्रदेश

मिति:

श्री

..... ।

विषय: ईजाजत दिईएको सम्बन्धमा ।

तपाईंले आफ्नो यस नगरपालिका अन्तर्गत स्थानमा कटान मुछान भई स्थानमा घाटगद्दी भएको तपिसल अनुसारको वन पैदावार लिलाम बिक्री हुदा तपाईंले कबोल गरेको रकम सबै भन्दा बढी भएकोले मिति को निर्णय अनुसार तपाईंको नाममा लिलाम सदर भएको हुदा टाँचा निसाना लागेको तपिसल बमोजिमको वन पैदावार आजको मितिले दिनभित्र स्थानबाट स्थानसम्म उठाई लैजाने गरी यो ईजाजत दिईएको छ । सम्बन्धित सब डिभिजन वन कार्यालय वा वन चेक पोष्टमा अनिवार्य रुपमा चेकजाँच गराई लैजानुहोला ।

तपिसल

क्र.स.	वन पैदावारको विवरण				दर प्रति ईकाई	जम्मा रकम	संकलन खर्च	मु.अ.कर	कैफियत
	किसिम	जात	थान	परिमाण					
	गोलिया क्यू.फि.								
	चिरान क्यू.फि.								
	दाउरा चट्टा								
	जडिवुटी कि.ग्रा.								

ईजाजत दिने कर्मचारीको

नाम:

दस्तखत:

मिति:

बोधार्थ:

अन्तरिक राजस्व कार्यालय:

बाटोमा पर्ने वन पैदावार चेकपोष्ट:

स्वीकृती मिति २०७७/९/२४

आज्ञाले,

धुवराज आचार्य

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

